

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

із серії
«Ювілейна довідка»

185

років
від дня народження

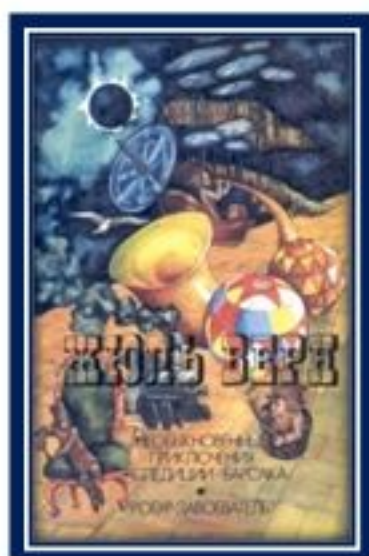
Жуля Верна

Великий мрійник та фантазер

біобібліографічна довідка
для користувачів-учнів
5-9 класів

Хмельницький 2013

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ ІМЕНІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА

*Із серії
"Ювілейна довідка"*

Великий мрійник та фантазер

**185 років
від дня народження
Жуль Верна**

Біобібліографічна довідка
для користувачів-учнів 5-9 класів

Хмельницький
2013

Матеріали обговорені на засіданні науково-методичної ради обласної бібліотеки для дітей імені Т.Г. Шевченка

Протокол № 2 від 27.02.2013 р.

ДОРОГІ ДРУЗИ!

Пропонуємо вам ближче познайомитися із життям і творчістю незвичайного письменника, мрійника і фантазера Жуля Верна.

“Я не напишу жодної сторінки, жодної фрази, що їх не змогли б прочитати діти, для яких я творю і яких я дуже люблю” – писав видатний французький письменник Жюль Верн. Кажуть, що йому – засновникові жанру науково-фантастичного роману, – випало рідкісне щастя прожити цілих три життя: одне наяву, друге – у мріях, а третє – у своїх творах.

Слава цього письменника така велика, що його романи читаються в усіх куточках планети. Вчений Д.І.Менделєєв називав Жуля Верна науковим генієм, а російський письменник Лев Толстой – дивовижним майстром. Романи Жуля Верна стали джерелом наснаги для вчених, винахідників, мандрівників, адже майже всі його передбачення в галузі науки і техніки збулися.

Народився Жюль Габріель Верн 8 лютого 1828 року у портовому містечку Нант у Франції. Батько його, прекрасний адвокат, утримував тут адвокатську контору. Всі старші чоловіки в сім'ї обов'язково, по традиції, ставали адвокатами. Про П'єра, батька хлопчика, в Нанті ходила поговорка: “чесний, як Верн”. Отож, відносно Жуля Габріеля у батьків не було ніяких сумнівів: вивчиться і обов'язково продовжить батьківську справу, відкриє власну адвокатську контору – по іншому і бути не може!

Але хлопчик мріяв про інше, його вабило море і далекі мандри. Тут, на набережній Нанти, швартувалися рибацькі баркаси, розвантажували дари морів і океанів. Звідси видно було, як величаво пропливають у порту парусники. Маленький Жюль, старший із п'яти дітей адвоката Верна, жадібно впивався запахом океанських рибин, не міг відірвати погляду від чудернацьких черепашок та величезних омарів.

Коли хлопчику виповнилося 12 років, він, одягнувшись юнгою, пробрався на шхуну “Корали”, що мала відпливати до Індії. Подумки він вже прощався із Францією, мріяв побачити неосяжні простори Атлантики, Тихого, Індійського океанів, побувати на невідомих островах. Але мрії не судилося здійснитися. На шхуні з’явився батько, який випередив його сушею, і забрав юного мандрівника додому.

Спочатку юнак вивчає право у рідному місті. Закінчивши Нантський лицей, у 1848 році він переїжджає у Париж, продовжує навчання. Жулю всього лиш двадцять. У Парижі недавно відгриміли революційні події. Батько шле зовсім мало грошей, доводиться жити дуже економно. У студентській кімнатці два ліжка, два стільці, стіл та один костюм на двох з товаришем. Але юнак повен оптимізму. Він наполегливо вивчає різні науки: право, фізику, біологію, географію, астрономію, лінгвістику, знайомиться з ученими, інженерами-винахідниками.

Отримавши диплом юриста в Сорбонні, якийсь час працює адвокатом, був драматичним актором. Молодий Жуль швидко прилучається до богемного життя, заводить корисні знайомства. В цьому йому допомагає дядько по материнській лінії, який мав доступ до кращих паризьких домів. Саме в цей час молодий Жуль Верн пробує себе в літературній творчості: пише вірші, невеликі драматургічні твори. Хоча є свідчення, що найперший рукопис Жуля Верна – п’єса-трагедія “Олександр VI”, датований 1847 роком, тобто ще до від’їзду в Париж.

Великою удачею в житті вважав молодий початкуючий літератор зустріч із знаменитими письменниками – Віктором Гюго та Олександром Дюма. Автор “Мушкетерів”, гарячий та щедрий Дюма, своїм проникливим поглядом побачив у хлопцеві неабиякий дар і вирішив відкрити для нього театральну сцену. У 1850 році Історичний театр поставив комедію Верна “Зламани соломинки”. Проте, першим значним твором “справжнього”

Верна, в якому блискуче поєднано художнє начало з пізнавальним, є оповідання “Перші кораблі мексиканського флоту” (1851 р.) Оповідання сподобалося читачам. 23-річний правознавець Жуль Верн рішуче заявив, що адвокатською справою він більше не займатиметься. Батько, звичайно, був засмучений. Але рішення Жуля було твердим. Він присвятив себе літературі. Хоча перші його твори – вірші, водевілі, оперні лібрето, оповідання не принесли йому ані успіху, ані статків, він продовжує писати.

Майже всі вільні вечори Жуль проводив у Національній бібліотеці. То він читав книги з історії і географії Південної Америки, то статті про останні експерименти в галузі повітроплавання та підводної навігації, або читав записки учасників арктичних експедицій і перелистував зоряний атлас. Все йому було потрібно, все його цікавило! Майбутній фантаст поставив собі за мету описати всю земну кулю: природу різних кліматичних зон, рослинний і тваринний світ, побут і звичаї народів світу.

Скоро з’явилося ще одне оповідання Жуля Верна – “Подорож на повітряній кулі”. Тут автору вдалося поєднати хвилюючий драматизм сюжету з точним описом побудови аеростата та захоплюючими відомостями про повітроплавання. Як і раніше, головним своїм покликанням Ж.Верн вважав драматургію, але все більше його захоплювала робота над оповіданнями.

У 1856 році, гостюючи у приятеля в Ам’єні, Жуль Верн познайомився з молодою вдовою із двома дітьми Онориною Морель, з якою невдовзі і одружився. У подружжя народився син Мішель. Для того, щоб утримувати сім’ю, письменник змушений був стати біржовим маклером, але не полишав і літературну працю. Його робочий день розпочинався у п’ять ранку за рукописами, а в десять він змушений був йти на біржу.

У ці молоді роки Жуль Верн зміг вгамувати свою пристрасть до подорожей. На невеличкому баркасі, який назвав “Сен-Мішель” (пізніше змінив на яхту “Сен-Мішель II”, а потім на парове судно “Сен-Мішель III”), разом із друзями він освоїв багато морських просторів. Згодом Жуль Верн згадував, що проплив по Середземному морю від Гібралтару до Леванта,

переплив Атлантичний океан до Південної Америки, побував у морях Північної Європи.

Кажуть, що загалом письменник провів на морі не менше 10 років, де на борту своєї яхти написав чимало чудових пригодницьких романів.

Літом 1862 року Жюль Верн повідомив друзям, що він натрапив на щасливу думку: написати роман у зовсім новому стилі, здається, знайшов свою золоту жилу. Восени роман було закінчено. Друзі познайомили молодого Верна із видавцем П'єром Жулем Етцелем. Людина передових поглядів, Етцель і сам непогано писав і мріяв про гарні видання книг для дітей – пізнавальні, здатні виховати по-справжньому сміливих і чесних людей. Познайомившись із рукописом першого роману Жюля Верна “П'ять тижнів на повітряній кулі”, Етцель зразу ж запропонував письменнику угоду. Свою співпрацю вони закріпили своєрідною домовленістю на двадцять років вперед: автор брав на себе зобов'язання щорічно здавати видавцю по два нових романи. Отож, у 1862 році злетіла над таємничою Африкою повітряна куля на ймення “Вікторія”, що принесла фантазеру Жюлю Верну щастя займатися улюбленою справою та чималий дохід і славу.

Так було започатковано гігантську серію книг під загальною назвою “Незвичайні подорожі”. Слідом за романом “П'ять тижнів на повітряній кулі” були знамениті “Подорож до центру Землі”, “Від землі до місяця”, “Подорож капітана Геттераса”, “Діти капітана Гранта”, “Робур-завойовник”, “Двадцять тисяч л'є під водою”, “Навколо світу за 80 днів”, “Таємничий острів”, “Пливуче місто”, “П'ятнадцятирічний капітан”...

Коли Жюль видав свій перший роман, ще не були відкриті, винайдені і не використовувались людьми електричне освітлення, електричний мотор, фонограф, грамофон, телефон, дирижабль, трамвай, електропоїзд, кінематограф, рентгенівські промені, двигун внутрішнього згорання, автомобіль, радіозв'язок, телебачення, зрештою комп'ютери, мобільний зв'язок і багато-багато того, без чого ми сьогодні не мислимо свого життя.

Героям Жуля Верна належало винайти багато чудових машин, зробити багато наукових відкриттів, які згодом люди насправді втілили у життя.

А скільки на той час було білих плям на карті світу! Арктика ще не була завойована, обидва полюси ще не були відкриті, Центральна Африка, басейн річки Амазонки, Внутрішня Австралія, Памір, Тибет, Антарктида на той час ще не були вивчені. Отож, героям Жуля Верна належало здійснити чимало географічних подвигів та відкриттів.

Герої “Незвичайних подорожей” створюють швидкохідні машини, підводні та повітряні кораблі, досліджують вулкани та глибини морів, проникають у неприступні нетрі, відкривають нові землі, стираючи з географічних карт останні “білі плями”. Фантастика у письменника подружилась з наукою і стала її нерозлучною супутницею. Отож, Жуля Верна вважають засновником науково-фантастичного роману.

Без сумніву, вершиною творчості письменника є трилогія, до якої входять романи “Діти капітана Гранта” (1868 р.), “Двадцять тисяч л’є під водою” (1870 р.) та “Таємничий острів” (1875 р.). У цих романах діють спільні персонажі: Айртон, капітан Немо, Роберт Грант та інші.

Розшукуючи капітана Гранта, який невідомо де потерпів корабельну аварію, герої роману “Діти капітана Гранта” подорожують по трьох океанах. Навколосвітня подорож тут вільна від усякої наукової фантастики. Роман сповнений цікавих захопливих пригод. І разом з тим – це надзвичайно цікава географія. Молоді люди вирушили на пошуки зниклого безвісти батька – шотландського патріота капітана Гранта, який не бажав примиритися з тим, що Англія поневолила Шотландію. На думку Гранта, інтереси його батьківщини не збігалися з інтересами англійців, і він вирішив заснувати вільну шотландську колонію на одному з островів Тихого океану. Дібравши команду, він відплив досліджувати великі острови. Товариш, однодумець Гранта, випадково знаходить документ, який пояснює його зникнення. Але документ був сильно пошкоджений, тому пошуки капітана йдуть хибним шляхом і герої роману потрапляють у незвичайні пригоди. Досить пожваблює дію роману француз Жак Паганель – секретар

Паризького географічного товариства, людина енциклопедичних знань.

Подорожуючи разом із героями роману, читач почерпне чимало знань із географії океанів та материків, зокрема Австралії, а також дізнається багато цікавого про історію різних народів та народностей. Пізнавальний матеріал письменник вдало сплітає із намірами і справами головних героїв роману – морально чистих, цілеспрямованих, зібраних, сміливих людей, які вірять в успіх своєї справи.

Роман мав шалений успіх, а письменник вже творив план нового роману – про подорожі під хвилями океану.

“20 тисяч л’є під водою” – так називається друга частина трилогії. Вважається, що це один із найблискучіших науково-фантастичних творів Ж.Верна. “Якось я вже писав тобі, що мені приходять в голову найнеправдоподібніші речі. Але насправді це не так. Все, що людина здатна уявити, інші зуміють втілити в життя” – писав Ж.Верн своєму батькові незадовго до виходу роману в світ. У цьому романі найкраще проявилась здібність письменника втілювати в художніх образах і мові свою уяву про майбутні досягнення науки і техніки. Фактично в романі живуть два герої: “Наутілус” з його “чудесними силами” (так капітан Немо називає електрику) і капітан Немо – геніальний вчений, загадкова особистість. Володар морських глибин, невидимий і невпізнаний, він називає себе Немо, що означає “ніхто”. Він топить англійські військові кораблі, він допомагає повстанцям на острові Крит. Ризикуючи життям, він рятує бідняка – шукача перлів. Новатор науки і борець за волю, він втілює найкращі риси ідеальних героїв Ж.Верна. Він не тільки мандрує, будує, займається винахідництвом, проникає в таємниці природи, але й захищає знедолених. Винахідник капітан Немо – великий вчений і борець, Його Наутілус – підводна лабораторія та засіб помсти гнобителям. До послуг капітана Немо – унікальні бібліотека та музей. У бібліотеці зібрані твори великих письменників та мислителів – все найкраще, що створене людським генієм в історії, літературі, науці.

В музеї поряд з партитурами великих композиторів і шедеврами світового живопису знаходиться величезна колекція океанської флори і фауни, різні морські скарби. Каюта капітана

Немо прикрашена портретами тих, хто віддав своє життя за волю.

Лише через 5 років у наступній книзі трилогії “Таємничий острів” Жюль Верн відкрив до кінця таємницю долі свого героя. Головними дійовими особами роману “Таємничий острів” є п’ятеро американців, які здійснили втечу із полону на повітряній кулі і опинилися на безлюдному острові. Історія цих людей незвичайна, адже на відміну від інших “робінзонів”, які користувалися запасами і спорядженнями із затоплених кораблів, їм самим, за задумом автора, належало із нічого зробити все. Маючи певні знання, активні та трудолюбиві, вони власними силами створюють собі умови для існування.

Серед усіх особливо вирізняється талановитий інженер, учасник війни за звільнення негрів Сайрес Сміт. Його енциклопедичні знання, сміливі думки, невичерпна енергія сприяли вирішенню багатьох проблем колоністів.

Розпочавши з вогню, добутого з допомогою сонячних променів, колоністи переходять до більш складних завдань: будують піч для обпалювання гончарних виробів, а потім і плавки залізної руди. Забезпечивши себе металевими знаряддями праці, вони виготовляють меблі, будують житло і загони для худоби, невеликий корабель.

Використавши силу води, острівчани створюють підйомник, млин, будують мости, осушують болота. Вони вирощують хліб, овочі, приручають диких тварин. Створивши справжній хімічний завод, займаються науковими винаходами, користуються проводом телеграфом, поступово перетворюючи свій острів у маленький цивілізований світ. Отож, автору знову вдається доказати якою безмежною силою володіє людина, озброєна знаннями. Врятовані Робертом Грантом, сином капітана Гранта, колоністи, повернувшись додому, і далі продовжують жити і трудитись так, як це робили на острові Лінкольна. Особливу роль у долі колоністів відіграв капітан Немо – їх таємничий покровитель.

Нарешті тут читач дізнається таємницю долі капітана Немо: він, принц Даккар, позбавлений можливості мати сім’ю і батьків, учасник повстання сипаїв в Індії, розгромленого англійцями. Будучи геніальним інженером-конструктором,

принц Даккар таємно від усіх будує підводний човен, оснащений всім необхідним, щоб мстити флоту ненависних загарбників. Зустріч з капітаном Немо, розповідь про його долю, його поховання разом із “Наутілусом” в глибинах Тихого океану – надзвичайно цікаві сторінки “Таємничого острова”.

До числа найпопулярніших творів Жуль Верна належить і його роман “П’ятнадцятирічний капітан” (1878 р.). Цей роман – подарунок сину Мішелю в день його повноліття. Мішель, як і батько, захоплювався географією, багато мріяв і подорожував. Жуль Верн хотів, аби його син, який в юнацькі роки своєю поведінкою завдавав чимало клопотів своїм рідним, виріс мужньою і порядною людиною. Батькові так хотілося подарувати Мішелю справжнього друга, тобто створити такий образ, який був би його життєвим кредо, його супутником. Цим героєм і став Дік Сенд – головний герой “П’ятнадцятирічного капітана”. Створюючи образ Дік Сенда, письменник, звісно, думав про свого сина. Можливо тому образ Діка вийшов таким схожим на Мішеля, хоч і не є його портретом. Сміливий та завзятий юнак у свої п’ятнадцять діє та поводить себе так, як цілком доросла людина. Коли під час полювання на кита загинув капітан, саме Дік бере на себе командування шхуною. Не розгубився він і тоді, коли потрапив у дику Анголу, де все ще існувало таке ганебне явище, як работоргівля. Він долає непростий шлях через африканські джунглі, болота, пустелю, терпить голод та спрагу. Його хочуть принести в жертву богам, але він сам один змагається із десятьма дикунами-людожерами й хижими звірами, щоб врятувати своїх супутників.

Розповідаючи про всі незвичайні пригоди, що відбулися із героями роману, Жуль Верн барвисто і жваво описує їх подорож нетрями Екваторіальної Африки. Перед нами, читачами, постає багатий рослинний і тваринний світ, життя та звичаї народів цього величезного континенту, їх нелегкий історичний шлях.

А герої роману “Пливуче місто” (1871 р.) подорожують із Ліверпуля до Нью-Йорка на Грейт-Істерні – гігантському судні, в каютах якого можна було розмістити до 4000 пасажирів, справжньому шедеві кораблебудування. Читач тут зустрічається із дивакуватим доктором Пітфержем, дізнається

про зворушливу історію кохання капітана Фабіана і Єлени, та головним героєм роману попри все є “пливуче місто” – “Грейт-Істерн”. Цікаво, що в основу сюжету цього твору покладено подорожні враження Жуля Верна від його поїздки до Америки разом із братом Полем у 1867 році.

До “Надзвичайних подорожей” відноситься і роман “Навколо світу за вісімдесят днів”. Прямуючи до мети, його герої переживають дивовижні пригоди, демонструючи при цьому справжню силу волі, витримку та благородство. Цей роман – справжній гімн технічним досягненням Нового часу, дякуючи яким скоротились відстані і здійснилися можливості людини.

Ми познайомилися лише з декількома романами, що входять до “Незвичайних подорожей”. Є думка, що всі книги Жуля Верна можна розділити на романи про науку та романи про незвичайні подорожі.

Жуль Верн із дружиною

А Жуль Верн продовжував писати все нові і нові книги. Хіба можна тут не згадати романи “Школа робінзонів”, “Паровий дім”, “Архіпелаг у вогні”, “Південна зірка”, “П’ятсот мільйонів бегуми”, “Знайда із загиблої “Цинтії” та багато інших. Його твори про науку та незвичайні пригоди і подорожі

продовжували ворухити розум все нових і нових читачів, надихати вчених на нові відкриття. В одному із інтерв'ю він зізнався: “Коли я закінчую книгу, то почуваюся нещасним і не знаходжу собі місця аж доти, доки не розпочну наступну”.

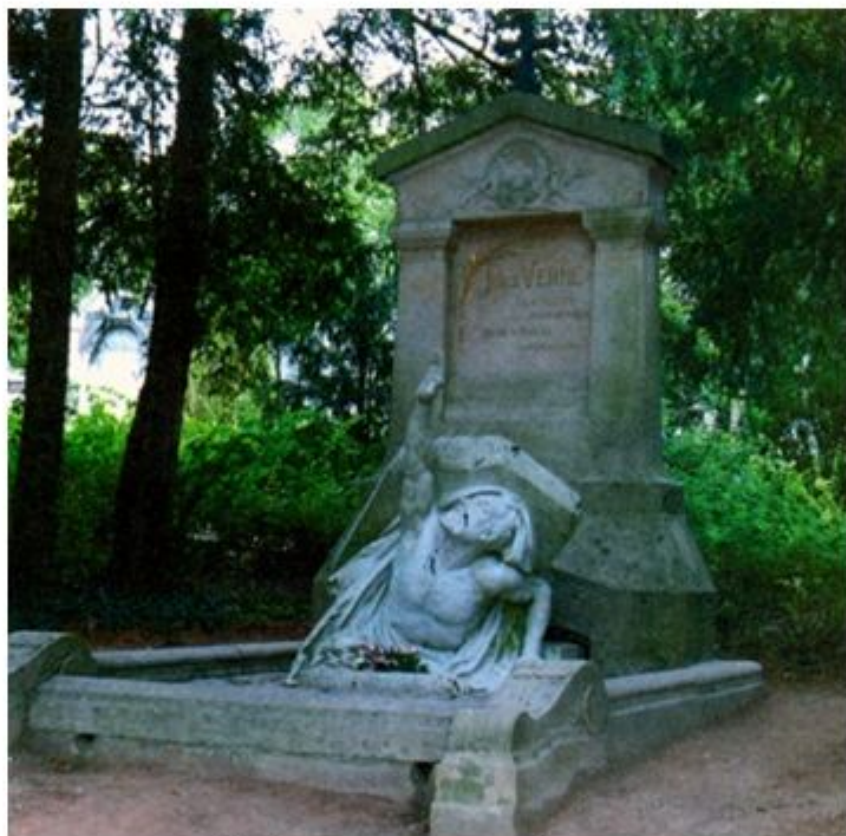

Будинок Жуль Верна у наші дні

А тим часом непомітно підкралася старість. Вже багато років Верн живе у Ам'єні і не виходить із дому. Ще в середині 80-х він втратив своїх вірних друзів: померли його подруга пані Дюшень та видавець Етцель. До того ж, саме тоді Жуль Верн дістав важке поранення від свого небожа, сина Поля, який покарав уславленого дядька за відмову висунути свою кандидатуру до Французької Академії “безсмертних”. Письменнику було важко рухатись. А ще він страждає від діабету, майже повністю втратив зір, став недочувати, але роботи не полишає. Тремтячою рукою письменник мережить все нові і нові сторінки чергового роману.

“Я бачу все гірше і гірше, моя дорога сестро, – писав він у 1903 році. – Операції катаракти ще не було... Крім того, я оглух на одне вухо. Отож, я в змозі тепер чути лише половину дурниць та скверни, які ходять по світу, і це мене досить втішає!”.

Жуль Верн згасав у своєму кабінеті за столом, заваленим закінченими і ще не надрукованими рукописами. Він помер на сімдесят восьмому році життя, 24 березня 1905 року.

*Надмогильний пам'ятник
Жулю Верну в Ам'єні*

Всі рукописи невиданих книг письменник заповідав своєму сину Мішелю з умовою, що він готуватиме їх до друку, а видаватиме їх Етцель-молодший. До кінця 1910 року кожні півроку, як це робилося протягом сорока двох років, Жуль Верн, який давно покоївся у могилі, дарував читачам все нові романи “Незвичайних подорожей”. Останній був виданий у 1919 році. За своє життя, крім шістдесяти трьох романів і двох збірників повістей і оповідань, виданих в дев'яносто семи томах, Жуль Верн написав ще більше сорока п'єс і десять науково-популярних книг. Його перу належать статті, нариси, багато віршів. Якщо зібрати всі твори Жуля Верна, складеться бібліотека із 120-130 томів!

Отож, дорогі друзі, читайте книги Жуля Верна! Разом із героями його книг здійсніть незвичайні подорожі – повітряні, морські, геологічні, арктичні, космічні. Бодай у думках спробуйте досягти недосяжного. Читайте книги, які читало і перечитувало не одне покоління, які і сьогодні читає увесь світ. Разом з ними у ваш дім прийдуть не лише захоплюючі пригоди, таємниці минулого і мрії про майбутнє, але й цілий всесвіт знань

про природу, історію, культуру, звичаї різних часів і народів, про рідну Землю та космічні простори. Можливо, саме вам вдасться втілити в життя ще чимало сміливих жульвернівських фантазій і мрій!

Пам'ятник Жулю Верну в Іспанії, (м. Віго)

Це цікаво....:

◆ “Незвичайні подорожі” – це універсальний нарис земної кулі. Якщо поділити романи за місцем дії, то з’ясується, що в чотирьох романах описуються навколосвітні подорожі, у 15 – Північна Америка, у 8 – Африка, у 5 – Азія, у 4 – Південна Америка, у 4 – Арктика, у 3 – Австралія і Океанія, в 1 – Антарктика. У 7 романах місцем дії є моря і океани.

◆ Щоб не загубитися в науковому матеріалі, письменник створив власну картотеку, яка налічувала 20 тисяч записів. “Я роблю багато виписок із книг, газет, журналів і наукових звітів. Всі ці замітки ретельно класифікуються і служать матеріалом для моїх повістей і романів”, – писав Жюль Верн.

◆ Ще при житті письменника його книги були видані всіма європейськими мовами. Цікаво, що привілей перекладати свої романи в Росії Жюль Верн надав письменниці Марко Вовчок, яка була добре знайома із видавцем Етцелем. Письменник запевнив видавця, що цілком довіряє “цій розумній,

інтелігентній, освіченій жінці, яка тонко відчуває та досконало знає французьку мову”. Протягом десятиліть її переклади “Незвичайних подорожей” справедливо вважалися найкращими.

◆ Жуля Верна часто називають Нострадамусом XIX століття. І не дарма! Із 108 гіпотез та наукових ідей, висунутих у його романах, 64 були реалізовані вже у середині XX століття. Ось лише невеличкий перелік науково-технічних передбачень, зроблених письменником:

- В одному із перших своїх романів “П’ять тижнів на повітряній кулі” Жюль Верн передбачив місцезнаходження початку річки Ніл. Про його відкриття мандрівником Джоном Спіком стало відомо лише через рік після виходу книги!

- Французький полярний дослідник Жан Шарко назвав роман Ж.Верна “Подорож та пригоди капітана Гаттераса” “кращим бортовим журналом”. Знаменитий мореплавець стверджував, що письменник досить точно визначив місце, звідки через 45 років відправилася експедиція Роберта Пири на Північний полюс. Цікаво, що американський землепрохідник розташував свою базу точно на тій же широті, де Гаттерас побачив корабель, що максимально наблизився до полюса. Звідти Пири продовжив свій шлях на санях, як і герої Верна.

- А ось ще один цікавий збіг. У романі “Із Землі на Місяць” письменник, щоб швидше дістатися Місяця, посадив своїх героїв у гарматний снаряд. Місце, де було встановлено гігантську гармату, знаходиться у Флориді недалеко від космодрому, звідки через багато років потому стартували всі кораблі програми “Аполон”. І ще цікавіше: висота снаряда, описаного в романі Ж.Верна – 3 метри 65 сантиметрів, вага – 5747 кілограмів, а висота капсули “Аполона-8” – 3 метри 60 сантиметрів, вага – 5621 кілограм. Траєкторія американської ракети співпадає з кривою, зробленою у космосі снарядом. Як і троє сміливців у Жуля Верна, троє астронавтів “Аполона” облетіли Місяць у грудні, повернулися і привоєдалися в чотирьох кілометрах від точки, вказаної фантастом!

- У романі “Навкруг місяця” ще задовго до Ціолковського, описані ефекти невагомості. Верн придумав також, тепер відому всім, установку для регенерації повітря.

- Яку ж потрібно мати силу та глибину уяви, щоб

придумати “Наутілус” – підводний чудо-човен, здатний обійти всю планету, обійшовши при цьому під льодами Північний полюс! Адже в той час, коли письменник у романі “Двадцять тисяч л’є під водою” проектував свій “Наутілус”, основним засобом підкорення глибин був водолазний колокол. Французький вчений Лебеф вважав Ж.Верна своїм співавтором у розробці конструкції подвійного корпусу субмарини, а академік Жорж Клод почерпнув із цього ж твору письменника думку про можливість отримання електричної енергії від провідників, занурених у морську воду на різні глибини.

- Жуль Верн передбачив у своїх творах і телебачення, без якого ми сьогодні не уявляємо свого життя. Називав він таке чудо техніки – телефотом або фототелеграфом. Наприклад, у романі “Замок у Карпатах” барон фон Гортц, щоб увіковічнити пам’ять улюбленої співачки Стілли, з допомогою винахідника Орфануса створює установку, яка проектує на дзеркало зображення співачки, що рухається, одночасно відтворюючи запис її голосу.

- А який точний і сміливий прорив у технічне майбутнє передбачено в одному із останніх романів “Дивовижні пригоди експедиції Барсака”! Винахідник Марсель Камаре буде “планери”, які краще назвати літаками. Проблеми зльоту і приземлення вирішуються з допомогою гвинта, який підтримує рівновагу апарата. У своєрідних реактивних двигунах рідке повітря миттєво перетворюється в газоподібне, в результаті чого приводиться двигун в рух. Камаре придумав страшних бойових ос – крихітних чотиригвинтових гелікоптерів, які можуть вискакувати із своїх комірок, стріляти в ціль і повертатися назад. Ось так Ж.Верн передбачив безпілотні автоматичні літаки і ракети.

А ще у цьому ж романі Марсель Камаре може викликати дощ шляхом збільшення електричного заряду хмар при допомозі хвиль Герца, направлених спеціальними прожекторами.

- ◆ Книги Жуля Верна містять ще чимало цікавих технічних завдань для інженерів майбутнього. От хоч би супервсюдихід “Грізний”, який можна застосувати на суші, морі і в небі (роман “Робур-завойовник”), або гігантське місто-

корабель площею 27 квадратних кілометрів із могутніми електростанціями, скляними будинками, красивими парками (роман “Плавучий острів”). Великого коштує втілити в життя ідеї Жуля Верна по використанню і вивченню космосу, приборканню астероїдів (роман “В погоні за метеором”) та багато інших.

◆ Коли радянська космічна ракета вперше передала на Землю фотографії зворотного боку Місяця, одному з потойбічних місячних кратерів було присвоєно ім'я “Жуль Верн”. Кратер Жуль Верн знаходиться поряд із Морем Мрії.

Твори Жуля Верна:

- ◆ Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 8 т. Т. 1. Пять недель на воздушном шаре ; Путешествие к центру Земли / Ж.Верн. – М. : Правда, 1985. – 494 с.
- ◆ Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 8 т. Т. 2 / Ж.Верн. – М. : Правда, 1985. – 350 с.
- ◆ Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 8 т. Т. 3. Путешествие капитана Гаттераса / Ж.Верн. – М. : Правда, 1985. – 398 с.
- ◆ Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 8 т. Т. 4. Приключенческие романы и рассказы / Ж.Верн. – М. : Правда, 1985. – 576 с.
- ◆ Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 8 т. Т. 5. Двадцать тысяч лье под водой / Ж.Верн. – М. : Правда, 1985. – 431 с.
- ◆ Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 8 т. Т. 6. Путешествия ; Приключенческие романы и рассказы / Ж.Верн. – М. : Правда, 1985. – 576 с.
- ◆ Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 8 т. Т. 7. Вокруг света в восемьдесят дней ; Пятнадцатилетний капитан / Ж.Верн. – М. : Правда, 1985. – 559 с.
- ◆ Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 8 т. Т. 8. Робур-завоеватель ; Властелин мира / Ж.Верн. – М. : Правда, 1985. – 367 с.
- ◆ Верн Ж. **Властелин мира** : научно-фантаст. романы / Ж.Верн ; пер. с франц. М.П.Богословской, А.Н.Тетеревниковой, Д.Г.Лившиц ; рис. А.Б.Жуковского. – К. : Молодь, 1983. – 280 с.
- ◆ Верн Ж. **Вокруг света за 80 дней** / Ж.Верн ; пересказ А.Климова ; ил. В.Хорошенка, М.Курдюмова. – Х. : Фактор, 2004. – 112 с. – (Волшебный фонарь).

- ◆ Верн Ж. **20 000 л'є під водою** / Ж.Верн ; пер. О.О.Дьоміної. – Донецьк : БАО, 2006. – 416 с. – (Бібліотека світового бестселера).
- ◆ Верн Ж. **Діти капітана Гранта** : роман / Ж.Верн ; пер. з франц. Л.Колодинської ; мал. Е.Ріу. – Львів : Універсум, 2004. – 480 с.
- ◆ Верн Ж. **Дунайський лоцман** : роман / Ж.Верн ; худож. В.Е.Межевчук ; пер. с франц. А.М.Волкова. – Одесса : Маяк, 1986. – 184 с. – (Морская библиотека).
- ◆ Верн Ж. **Жангада ; Кораблекрушение “Джонатана”** : романи ; пер. с франц. / Ж.Верн ; худож. А.Н.Гапей. – Х. : Фолио, 1994. – 431 с. – (Золотой век).
- ◆ Верн Ж. **Замок у Карпатах** : пригодницько-фантаст. повість / Ж.Верн ; пер. з франц. М.Шудрі. – К. : Криниця, 2003. – 96 с. – (Серця скоряються коханню).
- ◆ Верн Ж. **Матиас Шандор** : повісти и рассказы ; пер. с франц. / Ж.Верн ; худож. В.Норазян, Е.Титов. – Х. : Фолио, 1993. – 462 с. – (Золотой век).
- ◆ Верн Ж. **Найденыйш с погибшей “Цинтии”** : роман / Ж.Верн, А.Лори ; худож. Г.В.Гармидер. – Одесса : Маяк, 1984. – 192 с. – (Морская библиотека).
- ◆ Верн Ж. **Необыкновенные приключения экспедиции Барсака** / Ж.Верн ; худож. С.В.Баленок. – Минск : Университетское издательство, 1985. – 366 с.
- ◆ Верн Ж. **Путешествие и приключения капитана Гаттераса** : роман / Ж.Верн. – Минск : Беларусь, 1993. – 383 с.
- ◆ Верн Ж. **П'ятнадцятирічний капітан** : оповідання / Ж.Верн ; худож. Ю.Є.Платов. – Х. : Ранок, 2007. – 528 с. – (Оksamитова колекція).
- ◆ Верн Ж. **Пять недель на воздушном шаре ; С Земли на Луну ; Вокруг Луны** : пер. с франц. / Ж.Верн ; худож. А.О.Джаникьян. – Х. : Экспресс, 1992. – 296 с.
- ◆ Верн Ж. **Пятьсот миллионов бегумы ; Найденыйш с погибшей “Цинтии”** / Ж.Верн, А.Лори. – Х. : Титул ЛТД, 1993. – 381 с.
- ◆ Верн Ж. **Робур-Завоеватель ; Властелин мира ; Флаг родины** / Ж.Верн ; пер. с франц. Э.М.Потаповой. – М. : Правда, 1987. – 480 с.

- ◆ Верн Ж. **Таємничий острів** : роман / Ж.Верн ; худож. Ю.Є.Платов. – Х. : Ранок, 2007. – 528 с. – (Оksamитова колекція).
- ◆ Верн Ж. **Школа Робинзонів ; Клодиус Бомбарнак** : романи, повісті / Ж.Верн. – М. : Правда, 1989. – 477 с. – (Мир приключень).
- ◆ Верн Ж. **Упрямец Керабан** : роман / Ж.Верн. – Минск : Добриня-Н, 1993. – 319 с.

Матеріали про життя і творчість Жуля Верна:

- ◆ Брандис Е.П. **Впередсмотрящий** : повесть о великом мечтателе / Е.П.Брандис. – М. : Мол. гвардия, 1976. – 223 с.
- ◆ Брандис Е.П. **Жюль Верн** : жизнь и творчество / Е.П.Брандис. – Л. : Просвещение, 1963. – 335 с.
- ◆ Брандис Е.П. **Рядом с Жюлем Верном** : документ. очерки / Е.П.Брандис ; оформ. и макет С.Трущенконой. – Л. : Детская литература, 1991. – 207 с.
- ◆ Жюль-Верн Ж. **Жюль Верн** : пер. с франц. / Ж.Жюль-Верн. – М. : Прогресс, 1978. – 446 с.

* * *

- ◆ Андреев К. **Жюль Верн** // Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 12 т. Т. 1. / Ж.Верн. – М., 1954. – С. 5-42.
- ◆ Брандис Е. **О романе “Двадцать тысяч лье под водой”** // Верн Ж. **Двадцать тысяч лье под водой** : кругосветное путешествие в морских глубинах / Ж. Верн ; предисл. Е.Брандис, З.Потаповой ; ил. А.Мелик-Саркисяна. – М., 1987. – С. 7-22.
- ◆ Брандис Е. **Андре Лори – соавтор Жюля Верна** // Верн Ж. **Пятьсот миллионов бегумы** / Ж.Верн. **Найденыш с погибшей “Цинтии”** / А.Лори. – Х., 1993. – С. 3-11.
- ◆ Домбровский К. **Наука и фантастика в романах Жюля Верна** // Верн Ж. **Собрание сочинений** : в 8 т. Т. 1 / Ж.Верн ; сост. Н.Н.Жегалова. – М., 1985. – С. 3-30.
- ◆ **Жюль Верн** // **Зарубежная детская литература** / сост. И.С.Чернявская. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – М., 1982. – С. 50-55.
- ◆ **Жуль Верн (1828-1905)** // **Зарубіжна література за шкільною програмою**. – Х., 2009. – С. 170-174.

- ◆ Кагарлицкий Ю.И. **Великий мастер** // Верн Ж. Дунайский лоцман : роман / Ж. Верн; худож. В.Е.Межевчук. – Одесса, 1986. – С. 176-181.
- ◆ Пащенко В. **Удивительный талант Жюль Верна** // Верн Ж. Таинственный остров : роман / Ж.Верн ; пер. с франц. Н.Немчиновой, А.Худадовой ; ил. С.Фера. – К., 1987. – С. 5-11.
- ◆ **Три жизни Жюль Верна** // Андреев К.К. На пороге новой эры : повести, литерат. портреты / К.К.Андреев. – М., 1971. – С. 5-259.

* * *

- ◆ Дмитрук А.В. **Великий мечтатель из маленького Нанта** / А.В.Дмитрук // Країна знань. – 2011. – № 1. – С. 43-46.
- ◆ Коваленко О. **З рукою, простягнутою до зірок** / О.Коваленко // Освіта України. – 2012. – 24 грудня.
- ◆ Кульчицький Р. **Мандрівка до безсмертя і вічної юності за творчістю Жуль Верна** / Р.Кульчицький // Зарубіжна література. – 2004. – № 47. – С. 13-16.
- ◆ Кузнєцова О. **Шляхами Діка Сенда та його друзів** : за романом Ж.Верна “П’ятнадцятирічний капітан”, 6 кл. / О.Кузнєцова // Зарубіжна література. – 2004. – № 47. – С. 17-18.
- ◆ Лепешкіна О. **“Життя – це пригода”** : Ж.Верн – автор пригодницьких і науково-фантастичних романів, 6 кл. / О.Лепешкіна // Зарубіжна література. – 2010. – № 5. – С. 19-21.
- ◆ Стахова Н. **Людина в життєвих випробуваннях** / Н.Стахова // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2011. – № 3. – С. 21-23.
- ◆ Сухаревська І.М. **Велич науки та знань, романтика подорожей як основний пафос Жуль Верна** / І.М.Сухаревська // Все для вчителя. – 2012. - № 9-10. – С. 32-33.

Методичні матеріали для вчителів на допомогу вивченню творчості Жуль Верна:

- ◆ Баліна К.Н. **Романтика подорожей, велич науки та знань як основний пафос творчості Жуль Верна** : урок за романом “П’ятнадцятирічний капітан” / К.Н.Баліна // Зарубіжна література в школах України. – 2007. – № 8. – С. 7-9.

- ◆ **Всесвітня регата** : підсумковий урок за романом Ж.Верна “П’ятнадцятирічний капітан” // Зарубіжна література в школах України. – 2012. – № 10. – С. 32-35.
- ◆ Гвоздкова І. **Жуль Верн. “П’ятнадцятирічний капітан”** : матеріали до варіативного вивчення / І.Гвоздкова // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 18-21.
- ◆ Гузь О.О. **“Морський вузол” таємниць і проблем** : головний герой роману Ж.Верна “П’ятнадцятирічний капітан” / О.О.Гузь // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2004. – № 10. – С. 14-16.
- ◆ Добровінська О.П. **Рабство як соціальне явище в історії людства** : за романом Ж.Верна “П’ятнадцятирічний капітан” / О.П.Добровінська // Все для вчителя. – 2009. – № 9-10. – С. 47-49.
- ◆ Канарська О.М. **Привабливість Діка Сенда** : за романом Жуля Верна “П’ятнадцятирічний капітан” / О.М.Канарська // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2007. – № 12. – С. 12-13.
- ◆ Коваленко Н.М. **Урок з вивчення роману Жуля Верна “П’ятнадцятирічний капітан”** / Н.М.Коваленко // Зарубіжна література в школах України. – 2012. – № 11. – С. 47-50.
- ◆ Коваленко З. **Підняти вітрила** : [за романом Ж. Верна “П’ятнадцятирічний капітан”] / З.Коваленко // Зарубіжна література. – 2010. – № 5. – С. 22-24.
- ◆ Ковалик І. **Подорож на “Пілігримі”** : за романом Ж. Верна “П’ятнадцятирічний капітан”, 6 кл. / І.Ковалик // Зарубіжна література. – 2008. – № 8. – С. 17-21.
- ◆ Назарець В.М. **Мандрівка до безсмертя і вічної юності** : роман Ж.Верна “П’ятнадцятирічний капітан” / В.М.Назарець // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2005. – № 4. – С. 29-33.
- ◆ Нетреба Т. **Бути завжди готовим до великих справ** : за романом Ж. Верна “П’ятнадцятирічний капітан”, 6 кл. / Т.Нетреба // Зарубіжна література. – 2007. – № 5. – С. 3-10.
- ◆ Овсяннікова Т. **У боротьбі з небезпекою і труднощами** : прославлення людського характеру в образі Діка Сенда за романом Ж. Верна “П’ятнадцятирічний капітан” / Т.Овсяннікова

// Зарубіжна література. – 2012. – № 2. – С. 4-8.

♦ Руда Н. **Мандрівка з Жулем Верном та героями роману “П’ятнадцятирічний капітан”** / Н.Руда // Зарубіжна література. – 2007. – № 5. – С. 12-14.

♦ Семененко Л. **Жуль Верн “П’ятнадцятирічний капітан”** / Л.Семененко // Зарубіжна література. – 2004. – № 3.

♦ Скляренко О. **Ж.Верн – автор роману “П’ятнадцятирічний капітан”** / О.Скляренко // Зарубіжна література. – 2010. – № 46. – С. 19-21.

♦ **Створювати на уроці таку навчальну ситуацію, яка б стимулювала кожного учня до пізнавальної діяльності :** із практики вивчення роману Ж.Верна “П’ятнадцятирічний капітан” // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2011. – № 1. – С. 23-25.

♦ Хроменко І.А. **Система уроків з вивчення роману Ж.Верна “П’ятнадцятирічний капітан”** / І.А.Хроменко // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 6. – С. 8-22.

♦ Чепіга О.С. **Образ Геркулеса в романі Ж.Верна “П’ятнадцятирічний капітан”** / О.С.Чепіга // Все для вчителя. – 2011. – № 13-14. – С. 7-8.

Вебліографія:

– <http://lib.ru/INOFAANT/VERN/>

– <http://www.vitamarg.com/article/people/803-jules-verne>

– <http://www.jules-verne.ru/index1.html>

– <http://fantlab.ru/autor193>

– <http://beyond.ua/jyul-vern/>

– <http://www.livelib.ru/author/4668>

– http://allbooks.com.ua/avtor_books.php?avtor_id=101&razdel_id=108

– <http://www.inpearls.ru/author/734>

Матеріал підготувала

Суховірська О.А.

Комп'ютерний набір

***Марчук Л.В.
Богданова О.Г.***

Дизайн обкладинки

Павлович А.Я.

Відповідальна за випуск

Черноус В.Ю.

